

Liv Helene Willumsen

NORMANN, Serine **Regine** ("Sina"), 1867–1939, forfatter. Født 29.7.1867 i Bø, Nordland. Foreldre: Lærer Mikkel Normann (1827–71) og Tina Amalie Lockert (1844–1933). Gift 1) 1.1.1885 med lærer og kirkesanger Peder Martinus Johnsen (2.2.1846–7.4.1920), sønn av husmann John Alfsen (1810–57) og Mette Maria Pedersdatter (1817–79), ekteskapet oppløst 1905; 2) 24.3.1906 med forfatteren Tryggve Andersen (1866–1920), ekteskapet oppløst 1913. Død 14.8.1939 på Steinsland i Skånland, Troms.

Regine Normann var den første kvinnelige forfatter fra Nord-Norge som slo gjennom i norsk litterær offentlighet. Hun debuterte 1905 med romanen *Krabvaag. Skildringer fra et lidet fiskevær*. Boken innleder et særpreget forfatterskap bestående av romaner, fortellinger, eventyr og sagn.

Serine Regine Normann levde sine første år på gården Mårsund i Bø i Vesterålen. Hennes liv ble tidlig preget av omveltninger. Faren døde da hun var fire år, og moren satt igjen med fem små barn. Serine Regine ble satt bort til slektninger utenfor Harstad da hun var fem år. Hun flyttet tilbake til slektninger i Bø 11 år gammel, men kom aldri mer til å bo sammen med sin mor, som hadde giftet seg på nytt.

Da hun var 17 år, giftet hun seg med Peder Johnsen, en 21 år eldre lærer og klokker i Bø. Ekteskapet ble ulykkelig. Hun begynte imidlertid som vikarlærer og fikk ros for sitt arbeid. Det var i disse årene hun begynte å skrive.

Etter 10 års ekteskap forlot hun sin mann og reiste sørover for å skaffe seg utdanning. Hun avla lærerprøve ved Olaf Bergs høiere lærerindeskole i Kristiania 1897 og ble beskikket til lærerinne ved Kristiania folkeskole 1901. Hennes arbeidsplass ble Sofienberg skole. Ekteskapet med Peder Johnsen ble oppløst 1905. Året etter giftet hun seg med forfatteren Tryggve Andersen. Hun kom med i forfattermiljøet i Kristiania og ble 1906 medlem av Den norske Forfatterforening, der hun var styremedlem fra 1913 til 1932. Hun hadde nær kontakt med forfatterne Sigrid Undset, Nini Roll Anker og Barbra Ring. Ekteskapet med Tryggve Andersen ble oppløst 1913.

Forfatterskapet kan deles inn i tre faser ut fra sjangertrekk og tematisk innhold. Den første fasen, 1905–08, omfatter to realistiske samtidsromaner og en samling fortellinger. I midtfasen, 1910–21, ble fem samtidsromaner og to historiske

romaner publisert, samt en barnebok om katter og et skrift med patriotiske tekster stilet til ungdommen. Sluttfasen, 1922–34, omfatter seks bøker med eventyr, sagn og fortellinger. Regine Normann var hele tiden hennes forfatternavn.

Debutromanen er en tragisk kjærlighetshistorie omspunnet av troverdige bilder av kystfolkets liv i nord. Den høstet gode kritikker og gjorde Regine Normann hurtig kjent som ”Nordlandets forfatterinde”. 1906 kom en samling med fortellinger, *Bortsat*, der tittelfortellingen handler om en bortsatt pike. Romanen *Stængt*, der et ulykkelig ekteskap fremstilles, ble utgitt to år senere. Handlingen i bøkene er lagt til Nord-Norge. Denne delen av forfatterskapet har innholdsmessige likhetstrekk med Normanns egen livshistorie.

1910 og 1911 fulgte to romaner lagt til Kristiania. De tematiserer en lærerinnens konflikt mellom yrkesutfoldelse og ekteskap. I hennes senere romaner foregår handlingen nordpå. To historiske romaner kom 1912 og 1913, *Dengang* – og *Eiler Hundevart*, og i perioden 1915–21 kom tre samtidsromaner, som alle tar opp kvinnens stilling i ekteskap og samfunn samt religiøs problematikk.

I siste del av forfatterskapet forlot Regine Normann realismen og romanformatet og gikk over til fantastisk diktning og korte tekster. Med samlingene *Eventyr* og *Nye eventyr* markerte hun seg som en stilsikker eventyrdikter. Tekstene utnytter elementer fra folkeeventyr, et felt der Normann hadde stor kompetanse. To samlinger med nordlandssagn kom 1927 og 1930. Hennes siste bok består av fortellinger.

En gjennomgående tematikk i hennes forfatterskap er knyttet til tap – tap av foreldre, tap av kjæreste og tap av barn. I begynnerfasen av forfatterskapet er tapet direkte og sterkt fremstilt, i midtfasen med noe større distanse og i sluttfasens eventyrtekster meget abstrahert.

Normann fremhevet at hun hadde to livsverk, hun var både forfatter og lærer. Læreryrket var krevende, men hver sommer benyttet hun til å skrive. Frem til oppnådd pensjonsalder 1932 arbeidet hun ved Sofienberg skole. Hun var en elsket og respektert lærer, viden kjent som eventyrforteller på skolen så vel som på Deichmanske bibliotek.

Regine Normann var med i Kirke- og undervisningsdepartementets rådgivende komite for skoleboksamlinger i perioden 1915–36.

Hun ble tildelt ordenen Pegasus fra Forfatterforeningen 1928, Petter Dass-medaljen, Nordlændingernes Forenings æresmedalje 1932 og Kongens

fortjenstmedalje 1937.

I juni 1939 flyttet hun fra Oslo til sin farsgård på Steinsland i Skånland kommune. Hun ble rammet av hjerneblødning i begynnelsen av august og døde på Steinsland kort etter.

VERKER

Et utvalg: *Krabvaag. Skildringer fra et lidet fiskevær*, 1905; *Bortsat*, 1906; *Stengt*, 1908; *Faafængt*, 1911; *Dengang –*, 1912; *Eiler Hundevart*, 1913; *Havørnens nabo*, 1921; *Eventyr*, 1925; *Nye eventyr*, 1926; *Nordlandsnat*, 1927; *Det graaner mot høst*, 1930; *Usynlig selskap*, 1934; *Ringelihorn og andre eventyr* (samleutgave av *Eventyr* og *Nye eventyr*, illustrert av Kaare Espolin Johnson), 1967, 1972 og 1977.

Se også H. H. Jensen og L. H. Willumsen: *Regine Normann. En bibliografi*, Tromsø 1995.

Etterlatt materiale: Regine Normanns privatarkiv, UBTø; Aschehoug forlags arkiv, Oslo.

KILDER OG LITTERATUR

K. Dannevig Haave: biografi i *NBLI*, bd. 10, 1949; H. H. Jensen: ”Nord-Norge i Regine Normanns diktning”, i *Edda* nr. 3/1976; D. Skogheim: ”Regine Normann – en opprører mot menneskelig fornedrelse”, i K. Heggelund (red.): *Forfatternes litteraturhistorie*, bd. 2, 1980–81, s. 27–34; I. Engelstad: ”Når virkeligheten blir fantastisk”, i *Norsk kvinnelitteraturhistorie*, bd. 2, 1989, s. 31–39; L. Blikrud: ”Nyrealismen og det etiske imperativ”, sst., s. 79–86; S. Gimnes: ”Nyrealisme er nærrealisme. Kortprosa 1900–1940”, sst., s. 40–49; R. Engelskjøn: ”Dauinger i nattsol. Regine Normanns fortellinger fra Nordland”, i *Alberte. Skriftserie om kvinneforskning*, Tromsø 1991, s. 112–136; H. H. Jensen og L. H. Willumsen: *Regine Normann. En bibliografi*, UBTøs skriftserie Ravnetrykk nr. 4, Tromsø 1995; A. Lorenz: ”Nordlands mørke eventyr. Om Regine Normann”, i *Nordisk kvindelitteraturhistorie*, bd. 3, København 1996, s. 208–211; L. H. Willumsen: *Havmannens datter. Regine Normann – et livsløp*, 1997; L. H. Willumsen: *En narratologisk studie i Regine Normanns forfatterskap*, dr.avh., Bergen 2002; L. H. Willumsen: ”Fortellemåte og tematikk i Regine Normanns debutroman *Krabvaag* (1905)”, i *NLÅ* 2003; Regine Normanns privatarkiv, UBTø.

PORTRETTER M.M.

Kunsteriske portretter: Maleri av Anders Svarstad, 1928; Portrettarkivet, RA. Maleri av Eivind Engebretsen, 1937; p.e.